

УДК 378.147: 811.111'276.6

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕЛІНГВІСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Мацнєва О. А.

oksanamatsnieva@gmail.com

Київський національний лінгвістичний університет

Національний університет "Чернігівський колегіум імені" Т. Г. Шевченка

Дата надходження 20.04.2019. Рекомендовано до друку 20.05.2019.

Анотація. Статтю присвячено проблемі формування методичної компетентності майбутнього викладача іноземної мови як непрофільної дисципліни. Задля розроблення концепції відповідного навчання визначено сучасні тенденції науково-методичного дослідження процесу формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності. З-поміж тенденцій виокремлено соціальні (стабільний інтерес науковців до порушеної проблеми, прагнення звизити предмет дослідження шляхом конкретизації профілю суб'єктів навчання, домінування серед досліджуваних спеціальностей технічних, серед мов – англійської мови), теоретико-методологічні (пов'язані з провідними підходами й положеннями) й технологічні (обумовлені технологіями навчання) тенденції, що підтверджує, уточнює й доповнює висновки попередників.

Ключові слова: викладач іноземної мови як непрофільної дисципліни, іноземна мова як непрофільна дисципліна, майбутній фахівець нелінгвістичного профілю, професійна міжкультурна комунікативна компетентність, сучасні тенденції.

Мацнєва О. А. Киевский национальный лингвистический университет, Национальный университет "Черниговский коллегіум" имени Т. Г. Шевченко

Современные тенденции научно-методического исследования процесса формирования профессиональной межкультурной коммуникативной компетентности будущих специалистов нелингвистического профиля

Аннотация. Статья посвящена проблеме формирования методической компетентности будущего преподавателя иностранного языка как непрофильной дисциплины. С целью создания концепции обучения изучены современные тенденции научно-методического исследования процесса формирования у будущих специалистов нелингвистического профиля профессиональной межкультурной коммуникативной компетентности. Выделены социальные (стабильный интерес исследователей к проблеме, стремление сузить предмет исследования посредством конкретизации профиля субъектов обучения, доминирование среди исследуемых специальностей технических, среди языков – английского), теоретико-методологические (обусловленные основополагающими подходами и положениями) и технологические (обусловленные технологиями обучения) тенденции, что подтверждает, уточняет и дополняет выводы предшественников.

Ключевые слова: преподаватель иностранного языка как непрофильной дисциплины, иностранный язык как непрофильная дисциплина, будущий специалист нелингвистического профиля, профессиональная межкультурная коммуникативная компетентность, современные тенденции.

Matsnieva O. Kyiv National Linguistic University, T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Collehium"

Current tendencies of research of the process of forming prospective non-linguistic field specialists' professional intercultural communicative competence

Abstract. Introduction. The demand for specialists of different fields with a good command of a foreign language, English in particular, actualizes the problem of training practitioners of EFL as a non-major. Having studied recent researches on the issue, we came to the conclusion that most of them deal with the problem of training practitioners

of EFL as a major. Thus, the article focuses on the problem of pre-service training of a practitioner of EFL as a non-major, which is regarded to be complicated and requires solving a number of tasks. One of them presupposes studying current concepts of forming prospective non-linguistic field specialists' professional intercultural communicative competence. **Purpose.** The article aims at singling out current tendencies of research of the process of forming prospective non-linguistic field specialists' professional intercultural communicative competence. **Methods.** To achieve the stated aim current concepts of such teaching have been summarized and analyzed. **Results.** Basing on the analysis, current tendencies of the research have been singled out. They include social (connected with the demands of the society), theoretical and methodological (determined by the main approaches and concepts), and technological (determined by the teaching methods and techniques). **Conclusion.** The singled out tendencies confirm, specify and expand conclusions made by our forerunners. They are to be taken into consideration while working out the concept of pre-serving training of practitioners of EFL as a non-major. **Key words:** practitioner of a FL as a non-major, FL as a non-major, prospective non-linguistic field specialist, professional intercultural communicative competence, current tendencies.

Постановка проблеми. Соціальне замовлення суспільства на фахівців різних галузей з високим рівнем володіння іноземною мовою зумовлює необхідність професійної підготовки викладача іноземної мови як непрофільної дисципліни. Її стрижневим складником вважаємо методичну компетентність – здатність і готовність викладача проектувати, організовувати, реалізовувати, аналізувати, досліджувати й коригувати процес формування професійної міжкультурної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців певного нелінгвістичного профілю. Ретельне вивчення досліджень з порушеної проблеми (Мацнева, 2018) уможливило наш висновок про те, що увага переважної більшості науковців сконцентрована на підготовці викладача іноземної мови як профільної дисципліни. Питання ж підготовки викладача іноземної мови як непрофільної дисципліни вирішуються в нечисленних кандидатських дисертаціях переважно в межах курсів підвищення кваліфікації. Ми, в свою чергу, вважаємо, що підготовку такого викладача слід розпочинати раніше – на магістерському (другому) рівні навчання в закладі вищої освіти.

Зрозуміло, що проблема формування методичної компетентності майбутнього викладача іноземної мови як непрофільної дисципліни є багатоаспектною й забезпечується вирішенням низки завдань. Одне з них ми вбачаємо у закладанні теоретичних засад розроблення концепції відповідного навчання, що, в свою чергу, потребує виявлення сучасних тенденцій науково-методичного дослідження процесу формування професійної міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовне вивчення таких тенденцій було здійснено О.Б. Бігич (Бігич, Бондар, Волошинова, Максименко, Огуй, Окопна та Сімкова, 2013). Проаналізувавши дисертаційні дослідження професійно орієнтованого навчання іноземних мов майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання іноземних мов, захищені в Україні протягом 2005-2012 рр., науковець дійшла висновків про стійкий інтерес методистів до відповідного процесу в закладах вищої освіти нелінгвістичного профілю, домінування англійської мови з-поміж досліджуваних мов, більшу запитаність говоріння й письма серед досліджуваних видів іншомовної мовленнєвої діяльності, прагнення авторів дисертаційних досліджень забезпечити пропоновану методику електронними засобами навчання, зокрема авторськими (Бігич та інш., 2013). Беручи до уваги отримані висновки, вважаємо за доцільне поглибити відповідне дослідження виявленням сучасних концепцій формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності, розширивши при цьому його територіальні й часові межі.

Мета статті – визначення сучасних тенденцій науково-методичного дослідження процесу формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності.

Основні результати дослідження. Задля досягнення поставленої мети ми узагальнили докторські дисертації зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (іноземні мови) з проблем іншомовної освіти майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю, захищені в Україні й Росії в період з 2004 р. (рік видання Програми курсу іноземної мови для закладів вищої освіти нелінгвістичних спеціальностей в Росії) по 2018 р. (див. табл.).

Таблиця

Сучасні концепції формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності (2004-2018 рр.)

Суб'єкт навчання	Дослідник, рік	Предмет дослідження
Студенти нелінгвістичних спеціальностей	О.Г. Поляков, 2004	Концепція профільно орієнтованого навчання англійської мови в закладі вищої освіти (Поляков, 2004)
	Г.В. Сорокових, 2004	Процес реалізації суб'єктно-діяльнісного підходу до лінгвістичної підготовки студентів (Сорокових, 2004)
	І.С. Бриксіна, 2009	Навчання іноземної мови студентів нелінгвістичних спеціальностей на білінгвальній / бікультурній основі (Брыксина, 2009)
	Н.В. Євдокимова, 2009	Процес формування багатомовної компетенції студентів нелінгвістичних спеціальностей на основі розвитку рецептивного компонента мовленнєвої діяльності в процесі перекладацького розуміння (Євдокимова, 2009)
	Л.В. Яроцька, 2013	Лінгводидактичні закономірності інтернаціоналізації професійної підготовки спеціаліста нелінгвістичного профілю (Яроцькая, 2013)
	О.І. Титкова, 2015	Лінгвокогнітивний механізм керування соціальною значущістю як основа лінгводидактичного підходу до моделювання сучасного комунікаційного простору (Титкова, 2015)
	К.Г. Чикнаєрова, 2016	Теоретичні й методичні основи розвитку іншомовної компетенції студентів шляхом активізації їхньої самостійності в процесі навчання мови у закладі вищої освіти (Чикнаєрова, 2016)
Студенти нелінгвістичних спеціальностей педагогічних закладів вищої освіти	В.Ф. Аїтов, 2007	Проблемно-проектний підхід до формування іншомовної професійної компетентності студентів нелінгвістичних спеціальностей педагогічних закладів вищої освіти (Аитов, 2007)
	Л.Л. Салехова, 2008	Дидактична модель білінгвального навчання математики майбутніх учителів (Салехова, 2008)
Студенти нелінгвістичних спеціалізованих закладів вищої освіти	Н.О. Мильцева, 2008	Система навчання іноземної мови в нелінгвістичних спеціалізованих закладах вищої освіти (Мильцева, 2008)
Студенти гуманітарних факультетів	Г.В. Рубцова, 2012	Теорія й методологія продуктивного підходу в професійно-орієнтованій іншомовній освіті (Рубцова, 2012)

Продовження табл.

Суб'єкт навчання	Дослідник, рік	Предмет дослідження
Студенти економічних спеціальностей	О.П. Биконя, 2017	Теоретико-методичні засади самостійного оволодіння студентами економічних спеціальностей (III-IV курсів) англійськими компетентностями у діловому говорінні та письмі з використанням мультимедійного електронного посібника (Биконя, 2017)
Студенти технічних спеціальностей	М.Г. Євдокимова, 2007	Іншомовні професійні компетенції випускників технічних закладів вищої освіти та їх формування в системі навчання з використанням інформаційно-комунікаційної технології (Євдокимова, 2007)
	Г.О. Краснощочкова, 2010	Експлікативно-комунікативна методика навчання, що передбачає формування іншомовної лінгвістичної компетенції й на її основі іншомовної комунікативної компетенції (Краснощочкова, 2010)
	Ю.Ю. Ковальова, 2013	Модульне навчання іноземної мови студентів технічних закладів вищої освіти (Ковалева, 2013)
	Е.Г. Крилов, 2016	Концептуальні основи, зміст і засоби навчання, контролю й оцінки успішності інтегративного білінгвального навчання іноземної мови й інженерних дисциплін у технічному закладі вищої освіти (Крылов, 2016).
	З.М. Корнева, 2018	Система англійського професійно орієнтованого навчання студентів технічних спеціальностей на основі методу конструктивістського комбінованого навчання (Корнева, 2018)
Студенти природничих спеціальностей	Н.О. Микитенко, 2011	Теоретико-методичні засади системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю (Микитенко, 2011)
	О.А. Обдалова, 2017	Методична система ефективного навчання іншомовної міжкультурної комунікації студентів бакалавріату природничо-наукових спеціальностей (Обдалова, 2017)
Студенти закладів вищої освіти фізичної культури	І.В. Бганцева, 2018	Методична компресія в системі іншомовної професійно орієнтованої комунікативної підготовки студентів закладів вищої освіти фізичної культури (Бганцева, 2018)
Майбутні економісти-міжнародники	Н.М. Громова, 2007	Цілісна система формування у майбутніх фахівців-міжнародників професійної іншомовної комунікативної компетенції, необхідної для реалізації завдань міжкультурної співпраці (Громова, 2007)
Майбутні юристи	Н.П. Хомякова, 2011	Концептуальні основи контекстної моделі формування у студентів закладу вищої освіти нелінгвістичного профілю іншомовної комунікативної компетенції (на матеріалі оволодіння мовою спеціальності юристами-франкофонами вказаного профілю підготовки) (Хомякова, 2011)

Проаналізуємо узагальнені дані, розрізняючи при цьому такі тенденції науково-методичного дослідження процесу формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності: *соціальні* (зумовлені соціальним замовленням суспільства), *теоретико-методологічні* (пов'язані з провідними підходами й положеннями) та *технологічні* (детерміновані технологіями навчання).

Визначаючи *соціальні тенденції*, будемо спиратись на аспекти, запропоновані О.Б. Бігич, а саме: кількість дисертацій і періодичність захистів, досліджувані спеціальності, досліджувані мови, як такі, що відображають соціальне замовлення суспільства.

Як видно з табл., за вказаний період, що становить 15 років, з проблеми формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності було захищено 22 докторські дисертації зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (іноземні мови). Періодичність захистів – майже щорічно. Докторські дисертації з порушеної проблеми не захищалися лише в 2005, 2006 і 2014 роках. Кількість захистів відповідних дисертацій на рік становить одну в 2010, 2012, 2015 роках, дві у 2004, 2008, 2009, 2011, 2013, 2016, 2017, 2018 роках та три у 2007 році. Отже, маємо можливість дійти висновку про стабільний інтерес науковців-дослідників до проблеми формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності, що корелює з висновком, зробленим О.Б. Бігич (Бігич та ін., 2013).

При цьому 7 із 22-х захищених докторських дисертацій (32%) присвячено розробленню концептуальних засад іноземної освіти в усіх нелінгвістичних закладах вищої освіти незалежно від профілю, решта 15 докторських дисертацій (68%) націлені на розроблення відповідних концептуальних засад навчання студентів певних спеціальностей (10 (45%)) або спеціалізацій (5 (23%)), що свідчить про прагнення науковців звузити предмет дослідження шляхом уточнення профілю суб'єктів навчання.

Досліджувані спеціальності представлено технічними (5 робіт), природничими (2 роботи), економічними, гуманітарними спеціальностями й спеціальністю “фізична культура” (по 1 роботі), досліджувані спеціалізації – економістами-міжнародниками, юристами, інженерами-фахівцями з комп'ютерних наук і вчителями математики (по 1 роботі). Отже, констатуємо домінування технічних спеціальностей (6 (40%) із 15-ти), що, з одного боку, свідчить про нагальну потребу майбутніх інженерів у володінні іноземною мовою, а з іншого – дещо відрізняється від результату, отриманого О.Б. Бігич у 2013 р., відповідно до якого перше місце посідали економічні, друге – технічні спеціальності (Бігич та інш., 2013), що, у свою чергу, ілюструє певну зміну тенденції.

Водночас виокремлена О.Б. Бігич тенденція домінування англійської мови з-поміж досліджуваних іноземних мов зберігається. Англійська мова є фаховою у 17-ти з 22-х докторських дисертацій (77%), решта досліджуваних мов так само представлена французькою (3 роботи) та німецькою (2 роботи) мовами.

Аналіз наведених у табл. концепцій дає нам змогу віднести до сучасних *теоретико-методологічних* тенденцій дослідження процесу формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності розроблення науковцями методики відповідного навчання

- на засадах суб'єктно-діяльнісного (Г.В. Сорокових, К.Г. Чикнаєрова), системного, компетентнісного, комунікативного (К.Г. Чикнаєрова), проблемно-проектного (В.Ф. Аїтов), контекстного (Н.П. Хомякова), професійно орієнтованого (О.Г. Полякова), інтегративного (Е.Г. Крилов, Л.Л. Салехова, Н.П. Хомякова), продуктивного (Г.В. Рубцова), лінгводидактичного (О.І. Титкова) та когнітивно-дискурсивного (О.А. Обдалова) підходів, що реалізуються в межах особистісно орієнтованої освітньої парадигми;
- з урахуванням положень багатомовності (Н.В. Євдокимова), фундаменталізації (Г.О. Краснощоківа), інтернаціоналізації (Л.В. Яроцька) та методичної компресії (І.В. Бганцева).

Принагідно зауважимо, що спільною для низки досліджень (О.П. Биконя, Н.М. Громова, М.Г. Євдокимова, З.М. Корнєва, Н.П. Хомякова та ін.) є логіка розроблення методики навчання, яка передбачає

1) визначення а) специфіки закладів вищої освіти нелінгвістичного профілю, б) основної мети й особливостей професійної діяльності фахівця, в) комунікативних потреб майбутніх фахівців, г) основних жанрів усного мовлення й письма, що функціонують у відповідній сфері, їхніх лінгвостилістичних особливостей;

2) розроблення системи навчання, зокрема а) уточнення цілей навчання, б) визначення змісту навчання через конкретизацію мікросфер, ситуацій і тем спілкування, притаманних професійній діяльності фахівців відповідного профілю, в) визначення компонентного складу професійної міжкультурної комунікативної компетентності майбутнього фахівця нелінгвістичного профілю, г) конкретизація підходів, принципів, методів і технологій навчання, д) розроблення на їхній основі методики формування у майбутнього фахівця професійної міжкультурної комунікативної компетентності.

У свою чергу, досліджувані *технологічні* тенденції пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (О.П. Биконя, М.Г. Євдокимова, Г.О. Краснощоківа), технологій модульного (Ю.Ю. Ковальова, Г.В. Рубцова), конструктивістського комбінованого (З.М. Корнєва) та білінгвального / бікультурного (Л.Л. Салехова, І.Є. Бриксіна, Е.Г. Крилов) навчання іноземних мов.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Вивчення сучасних концепцій формування у майбутніх фахівців нелінгвістичного профілю професійної міжкультурної комунікативної компетентності дало нам змогу виявити сучасні тенденції науково-методичного дослідження відповідного процесу, що підтвердило, уточнило й доповнило висновки, отримані попередниками. З-поміж досліджуваних тенденцій розрізняємо соціальні (зумовлені соціальним замовленням суспільства), теоретико-методологічні (пов'язані з провідними підходами й положеннями) й технологічні (детерміновані технологіями навчання) тенденції.

До соціальних тенденцій ми віднесли стабільний інтерес науковців до порушеної проблеми, їхнє прагнення звузити предмет дослідження шляхом конкретизації профілю суб'єктів навчання, домінування з-поміж досліджуваних технічних спеціальностей, домінування з-поміж досліджуваних англійської мови.

Теоретико-методологічні тенденції представлено розробленням методики відповідного навчання 1) на засадах суб'єктно-діяльнісного, системного, компетентнісного, комунікативного, проблемно-проектного, контекстного, професійно орієнтованого, інтегративного, продуктивного, лінгводидактичного й когнітивно-дискурсивного підходів, що реалізуються в межах особистісно орієнтованої освітньої парадигми; 2) з урахуванням положень багатомовності, фундаменталізації, інтернаціоналізації й методичної компресії.

З-поміж технологічних тенденцій акцентуємо розроблення науковцями методики відповідного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, технологій модульного, конструктивістського комбінованого й білінгвального / бікультурного навчання іноземних мов.

Виокремлені тенденції слугуватимуть теоретичним підґрунтям концепції формування методичної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови як непрофільної дисципліни, що й становить перспективу подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

Аитов, В. Ф. (2007). *Проблемно-проектный подход к формированию иноязычной профессиональной компетентности студентов (на примере неязыковых факультетов педагогических вузов)* (Автореферат докторской диссертации). ГОУ ВПО "Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена", Санкт-Петербург, Российская Федерация.

- Бганцева, И. В. (2018). *Методическая компрессия в системе иноязычной профессионально ориентированной коммуникативной подготовки студентов вузов физической культуры*. (Автореферат докторской диссертации). Тамбовский государственный университет имени Г. Р. Державина, Тамбов, Российская Федерация.
- Биконя, О. П. (2017). *Теоретико-методичні засади самостійної позааудиторної роботи з англійської мови студентів економічних спеціальностей*. (Автореферат докторської дисертації). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
- Бігич, О. Б., Бондар, Л. В., Волошинова М. М., Максименко Л. О., Огуй О. М., Окопна Я. В. та Сімкова І. О. (2013). *Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей*. Київ: Вид. центр КНЛУ.
- Брыксина, И. Е. (2009). *Концепция билингвального / бикультурного языкового образования в высшей школе (неязыковые специальности)*. (Автореферат докторской диссертации). Тамбовский государственный университет имени Г.Р. Державина, Тамбов, Российская Федерация.
- Громова, Н. М. (2007). *Лингвометодические основы системы обучения специалистов-международников иноязычному деловому общению (внешнеэкономический профиль, английский язык)*. (Автореферат докторской диссертации). ГНУ Институт содержания и методов обучения Российской академии образования, Москва, Российская Федерация.
- Евдокимова, М. Г. (2007). *Система обучения иностранным языкам на основе информационно-коммуникационной технологии (технический вуз, английский язык)*. (Автореферат докторской диссертации). Московский ордена Дружбы народов государственный лингвистический университет, Москва, Российская Федерация.
- Евдокимова, Н. В. (2009). *Концепция формирования многоязычной компетенции студентов неязыковых специальностей*. (Автореферат докторской диссертации). Ставропольский государственный университет, Ставрополь, Российская Федерация.
- Ковалева, Ю. Ю. (2013). *Концепция модульного обучения иностранному языку студентов вузов*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВПО «Нижегородский государственный лингвистический университет имени Н. А. Добролюбова», Нижний Новгород, Российская Федерация.
- Корнєва, З. М. (2018). *Система професійно орієнтованого англomовного навчання студентів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах*. (Автореферат докторської дисертації). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
- Краснощєкова, Г. А. (2010). *Фундаментализация неспециального лингвистического образования*. (Автореферат докторской диссертации). ГОУ ВПО «Пятигорский государственный лингвистический университет», Пятигорск, Российская Федерация.
- Крылов, Э. Г. *Интегративное билингвальное обучение иностранному языку и инженерным дисциплинам в техническом вузе*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВО «Уральский государственный педагогический университет», Екатеринбург, Российская Федерация.
- Мацнєва, О. А. (2018). Методична компетентність майбутнього викладача англійської мови як непрофільної дисципліни: сучасний стан дослідженості проблеми. *Інноваційна педагогіка*, 6, 65-68.
- Микитенко, Н. О. (2011). *Теорія і технології формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей*. (Автореферат докторської дисертації). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

- Мыльцева, Н. А. (2008). *Система языкового образования в неязыковых специализированных вузах (на материале английского языка)*. (Автореферат докторской диссертации). Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова, Москва, Российская Федерация.
- Обдалова, О. А. (2017). *Когнитивно-дискурсивная система обучения иноязычной межкультурной коммуникации студентов бакалавриата естественнонаучных направлений*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВО «Нижегородский государственный лингвистический университет имени Н. А. Добролюбова», Нижний Новгород, Российская Федерация.
- Поляков, О. Г. (2004). *Концепция профильно-ориентированного обучения английскому языку в высшей школе*. (Автореферат докторской диссертации). Тамбовский государственный университет им. Г. Р. Державина, Тамбов, Российская Федерация.
- Рубцова, А. В. (2012). *Продуктивный подход в иноязычном образовании (аксиологические аспекты)*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВПО «Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена», Санкт-Петербург, Российская Федерация.
- Салехова, Л. Л. (2008). *Дидактическая модель билингвального обучения математике в высшей педагогической школе*. (Автореферат докторской диссертации). ГОУ ВПО «Татарский государственный гуманитарно-педагогический университет», Казань, Российская Федерация.
- Сороковых, Г. В. (2004). *Субъектно-деятельностный подход в лингвистической подготовке студентов неязыковых вузов*. (Автореферат докторской диссертации). Курский государственный университет, Курск, Российская Федерация.
- Титкова, О. И. (2015). *Лингводидактические основы моделирования современного коммуникационного пространства*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВПО «Московский государственный лингвистический университет», Москва, Российская Федерация.
- Хомякова, Н. П. (2011). *Контекстная модель формирования иноязычной коммуникативной компетенции студентов неязыкового вуза (французский язык)*. (Автореферат докторской диссертации). ГОУ ВПО «Московский государственный лингвистический университет», Москва, Российская Федерация.
- Чикнаверова, К. Г. (2016). *Концепция и методика развития иноязычной компетенции студентов вуза на основе активизации их самостоятельности*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ «Нижегородский государственный лингвистический университет имени Н. А. Добролюбова», Нижний Новгород, Российская Федерация.
- Яроцкая, Л. В. (2013). *Лингводидактические основы интернационализации профессиональной подготовки специалиста (иностранный язык, неязыковой вуз)*. (Автореферат докторской диссертации). ФГБОУ ВПО «Московский государственный лингвистический университет», Москва, Российская Федерация.

REFERENCES

- Aitov, V. F. (2007). *Problemno-proektniy podhod k formirovaniyu inoyazyichnoy professionalnoy kompetentnost istudentov (na primere neyazyikovyih fakultetov pedagogicheskikh vuzov)* (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). GOU VPO «Rossiyskiy gosudarstvenniy pedagogicheskiy universitet imeni A.I. Gertsena», Sankt-Peterburg, Rossiyskaya Federatsiya.
- Bgantseva, I. V. (2018). *Metodicheskaya kompressiya v sisteme inoyazyichnoy professionalno orientirovannoy kommunikativnoy podgotovki istudentov vuzov fizicheskoy kulturyi*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). Tambovskiy gosudarstvenniy universitet imeni G. R. Derjavina, Tambov, Rossiyskaya Federatsiya.

- Bykonina, O. P. (2017). *Teoretyko-metodychni zasady samostiinoi pozaaudytornoj roboty z anhliiskoi movy studentiv ekonomichnykh spetsialnosti*. (Avtoreferat doktorskoj dysertatsii). Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Kyiv, Ukraina.
- Bihych, O. B., Bondar, L. V., Voloshynova M. M., Maksymenko L. O., Ohui O. M., Okopna Ya. V. ta Simkova I. O. (2013). *Teoriia i praktyka formuvannia inshomovnoi profesiino oriietovanoi kompetentnosti v hovorinni u studentiv nelinhvistychnykh spetsialnosti*. Kyiv: Vyd. tsentr KNLU.
- Bryksina, I. E. (2009). *Kontsepsiya bilingvalnogo / bikulturnogo yazykovogo obrazovaniya v vysshey shkole (neyazykovyie spetsialnosti)*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). Tambovskiy gosudarstvennyiy universitet imeni G.R. Derjavina, Tambov, Rossiyskaya Federatsiya.
- Gromova, N. M. (2007). *Lingvo-metodicheskie osnovyi sistemyi obucheniya spetsmalistov-mejdunarodnikov inoyazyichnomu delovomu obscheniyu (vneshneekonomicheskij profil, angliyskij yazyk)*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). GNU Instituts oderjaniyai metodov obucheniya Rossiyskoj akademiya obrazovaniya, Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.
- Evdokimova, M. G. (2007). *Sistema obucheniya inostrannym yazykam na osnove informatsionno-kommunikatsionnoj tehnologii (tehni Cheskiy vuz, angliyskij yazyk)*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). Moskovskiy ordena Drujbyi narodov gosudarstvennyiy lingvisticheskiy universitet, Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.
- Evdokimova, N. V. (2009). *Kontsepsiya formirovaniya mnogoyazyichnoy kompetentsii studentov neyazykovyih spetsialnostey*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). Stavropolskiy gosudarstvennyiy universitet, Stavropol, Rossiyskaya Federatsiya.
- Kovaleva, YU. YU. (2013). *Kontsepsiya modulnogo obucheniya inostrannomu yazyku studentov vuzov*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). FGBOU VPO "Nijegorodskiy gosudarstvennyiy lingvisticheskiy universitet imeni N. A. Dobrolyubova", Nijniy Novgorod, Rossiyskaya Federatsiya.
- Kornieva, Z. M. (2018). *Systema profesiino oriietovanoho anhlovnoho navchannia studentiv tekhnichnykh spetsialnosti u vyshchykh navchalnykh zakladakh*. (Avtoreferat doktorskoj dysertatsii). Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Kyiv, Ukraina.
- Krasnoschekova, G. A. (2010). *Fundamentalizatsiyane spetsialnogo lingvisticheskogo obrazovaniya*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). GOU VPO "Pyatigorskij gosudarstvennyiy lingvisticheskiy universitet", Pyatigorsk, Rossiyskaya Federatsiya.
- Kryilov, E. G. *Integrativnoe bilingvalnoe obuchenie inostrannomu yazyku iinjenernym distsiplinam v tehni Cheskom vuze*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). FGBOU VO "Uralskiy gosudarstvennyiy pedagogicheskiy universitet", Ekaterinburg, Rossiyskaya Federatsiya.
- Matsnieva, O. A. (2018). *Metodychna kompetentnist maibutnoho vykladacha anhliiskoi movy yak neprofilnoi dysypliny: suchasnyi stan doslidzhenosti problemy*. *Innovatsiina pedahohika*, 6, 65-68.
- Mykytenko, N. O. (2011). *Teoriia i tekhnolohii formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pryrodnychykh spetsialnosti*. (Avtoreferat doktorskoj dysertatsii). Ternopilskiy natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni Volodymyra Hnatiuka, Ternopil, Ukraina.
- Myiltseva, N. A. (2008). *Sistema yazykovogo obrazovaniya v neyazykovyih spetsializirovannyih vuzah (na material angliyskogo yazyka)*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). Moskovskiy gosudarstvennyiy universitet im. M. V. Lomonosova, Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.
- Obdalova, O. A. (2017). *Kognitivno-diskursivnaya sistema obucheniya inoyazyichnoy mejkulturnoy kommunikatsii studentov bakalavriata estestvennonauchnyih napravleniy*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). FGBOU VO "Nijegorodskiy gosudarstvennyiy lingvisticheskiy universitet imeni N.A. Dobrolyubova", Nijniy Novgorod, Rossiyskaya Federatsiya.
- Polyakov, O. G. (2004). *Kontsepsiya profilno-oriietirovannogo obucheniya angliyskomu yazyku v vysshey shkole*. (Avtoreferat doktorskoj dissertatsii). Tambovskiy gosudarstvennyiy universitet im. G. R. Derjavina, Tambov, Rossiyskaya Federatsiya.

- Rubtsova, A. V. (2012). *Produktivniy podhod v inoyazyichnom obrazovanii (aksiologicheskie aspekty)*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). FGBOU VPO "Rossiyskiy gosudarstvenniy pedagogicheskiy universitet imeni A. I. Gertsena", Sankt-Peterburg, Rossiyskaya Federatsiya.
- Salehova, L. L. (2008). *Didakticheskaya model bilingvalnogo obucheniya matematike v vyishey pedagogicheskoy shkole*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). GOU VPO "Tatarskiy gosudarstvenniy gumanitarno-pedagogicheskiy universitet", Kazan, Rossiyskaya Federatsiya.
- Sorokoviyh, G. V. (2004). *Subyektno-deyatelnostnyy podhod v lingvisticheskoy podgotovke studentov neyazykovyih vuzov*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). Kurskiy gosudarstvenniy universitet, Kursk, Rossiyskaya Federatsiya.
- Titkova, O. I. (2015). *Lingvo didakticheskie osnovy modelirovaniya sovremennogo kommunikatsionnogo prostranstva*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). FGBOU VPO "Moskovskiy gosudarstvenniy lingvisticheskiy universitet", Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.
- Homyakova, N. P. (2011). *Kontekstnaya model formirovaniya inoyazyichnoy kommunikativnoy kompetentsii studentov neyazykovogo vuza (frantsuzskiy yazyk)*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). GOU VPO "Moskovskiy gosudarstvenniy lingvisticheskiy universitet", Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.
- Chiknaverova, K. G. (2016). *Kontseptsiya i metodika razvitiya inoyazyichnoy kompetentsii studentov vuza na osnov eaktivizatsii ih samostoyatelnosti*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). FGBOU "Nijegorodskiy gosudarstvenniy lingvisticheskiy universitet im. N. A. Dobrolyubova", Nijniy Novgorod, Rossiyskaya Federatsiya.
- Yarotskaya, L. V. (2013). *Lingvo didakticheskie osnovy internatsionalizatsii professionalno ypodgotovki spetsialista (inostrannyiy yazyk, neyazykovoy vuz)*. (Avtoreferat doktorskoy dissertatsii). FGBOU VPO "Moskovskiy gosudarstvenniy lingvisticheskiy universitet", Moskva, Rossiyskaya Federatsiya.